

รูปแบบและกระบวนการสื่อสารของสื่อเว็บไซต์ ของคณะละครเวทีร่วมสมัย

นันทศิริ ญาณจันทร์
จิรยุทธ์ สินธุพันธ์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ โครงสร้าง และเนื้อหา
ของเว็บไซต์ของคณะละครเวทีไทยร่วมสมัย ตลอดจนทัศนคติที่
คณะละครเวทีต่อการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์และความคิดเห็นของผู้เข้าชม
เว็บไซต์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย แบ่งได้
เป็น 6 ประเภท ได้แก่ เว็บไซต์ที่เป็นศูนย์กลางข่าวสาร เว็บไซต์ของ
คณะละครเพื่อชุมชน เว็บไซต์ของคณะละครเพื่อสังคม เว็บไซต์ของ
คณะละครเพื่อความบันเทิง เว็บไซต์ของคณะละครเพื่อเด็กและการศึกษา
และเว็บไซต์ของคณะละครเพื่อศิลปะร่วมสมัย คณะละครเวทีร่วมสมัยใช้
ประโยชน์จากเว็บไซต์ใน 3 ด้าน คือ ใช้เป็นพื้นที่แสดงตัวตนและเก็บข้อมูล
ใช้ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงาน และใช้เพื่อพบปะพูดคุยกับกลุ่มคน
ที่มีความสนใจด้านละครเวที ผู้ดูแลเว็บไซต์ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จาก
เว็บไซต์เพื่อให้ข้อมูลความรู้มากกว่าการเพิ่มยอดขายบัตร และเห็นว่ายัง
ไม่สามารถใช้เว็บไซต์แทนสื่อมวลชนได้ในฐานะเครื่องมือสื่อสาร เนื่องจาก
ไม่มีเวลาและขาดบุคลากร ส่วนผู้เข้าชมเว็บไซต์จะใช้ประโยชน์จาก
เว็บไซต์เพื่อรับข่าวสารเท่านั้น ความต้องการมีส่วนร่วมหรือมีปฏิสัมพันธ์
กับคณะละครอยู่ในระดับต่ำ

นันทศิริ ญาณจันทร์ (นศ.ม. สื่อสารการแสดง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552) และ จิรยุทธ์ สินธุพันธ์ (Ph.D., The University of Leeds U.K.) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบและกระบวนการสื่อสารของสื่อเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย” โดยมี อ.ดร.จิรยุทธ์ สินธุพันธ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้รับการประเมินผลการสอบวิทยานิพนธ์ในระดับดีมาก และได้รับคัดเลือกเป็นวิทยานิพนธ์ดีเด่น สาขาสื่อสารการแสดง จากคณะกรรมการวิชาการบัณฑิตศึกษาจากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552

บทนำ

ทุกวันนี้หากได้ติดตามข่าวสารทางด้านละครเวทีตามสื่อมวลชนต่างๆ จะพบว่าโดยภาพรวมแล้วข่าวของละครเวทีมีปรากฏออกสู่สายตาตามวลชนเพิ่มมากขึ้น ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสรู้จักกับละครเวทีมากขึ้น ได้มีโอกาสสัมผัสถึงความมหัศจรรย์ของละครเวที นั่นคือการสื่อสารระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ อันจะทำให้ผู้ชมเกิดพลังความคิด เกิดการขับเคลื่อนทางจิตวิญญาณ เกิดแรงบันดาลใจ ที่ละครในสื่ออื่นๆ ไม่สามารถจะทำได้

จากการเสวนา “สื่อมวลชนบนเส้นทางศิลปะการแสดงร่วมสมัย” เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ณ ห้องประชุมสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ กรุงเทพมหานคร พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวของละครเวทีของบริษัทด้านสื่อบันเทิงใหญ่ๆ มากกว่าละครของคณะละครเวทีร่วมสมัยที่รวมตัวกันในชื่อของ “เครือข่ายละครกรุงเทพ” ด้วยจุดยืนในการสร้างละครที่แตกต่างไปจากละครที่ให้แต่ความบันเทิง และเรื่องของงบประมาณ ทำให้ไม่มีพื้นที่อยู่ในสื่อมวลชนมากนัก เมื่อละครจัดแสดงขึ้น จึงขาดองค์ประกอบหลักคือผู้ชมไปอย่างน่าเสียดาย

ถึงกระนั้นกลุ่มคณะละครเวทีร่วมสมัยก็ได้ยื้อต่อมีการใช้สื่อสารมวลชนรูปแบบใหม่เข้ามาเพื่อใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารกับกลุ่มผู้ชม นั่นก็คือ สื่ออินเทอร์เน็ต เพราะความแตกต่างของสื่ออินเทอร์เน็ตจากสื่อสารมวลชนดั้งเดิมในเรื่องของการใช้พื้นที่ได้อย่างเสรี ถึงแม้อินเทอร์เน็ตจะเป็นสื่อใหม่ที่แพร่เข้ามาในประเทศไทย และถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในระยะเวลาไม่นาน แต่กลับมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาก จากที่เคยใช้ในหมู่นักวิชาการ นักวิจัย กลับกลายเป็นสื่อเพื่อการค้าขาย บริการข่าวสารและสื่อบันเทิงรวมกันในระบบเดียว

คณะละครเวทีร่วมสมัยจึงได้จัดทำเว็บไซต์ขึ้น เพื่อสร้างเครือข่ายของนักการละคร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ผลิตด้วยกันเองและกลุ่มคนดู จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่ารูปแบบและกระบวนการสื่อสารของสื่อเว็บไซต์ของ

คณะละครเวทีร่วมสมัยมีลักษณะเป็นอย่างไร รวมถึงความต้องการและความคิดเห็นของผู้เข้าชมที่มีต่อเว็บไซต์ เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่ในการสื่อสารให้กับคณะละครเวทีร่วมสมัยอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

ปัญหาคำวิจัย

1. โครงสร้าง และประเด็น เนื้อหาของเว็บไซต์ คณะละครเวทีร่วมสมัยมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ทักษะคติของคณะละครเวทีร่วมสมัยที่มีต่อสื่อเว็บไซต์เป็นอย่างไร และมีการใช้ประโยชน์จากสื่อเว็บไซต์อย่างไรบ้าง
3. ผู้เข้าชมเว็บไซต์คณะละครเวทีร่วมสมัยในฐานะผู้รับสารมีส่วนร่วมในเว็บไซต์อย่างไร

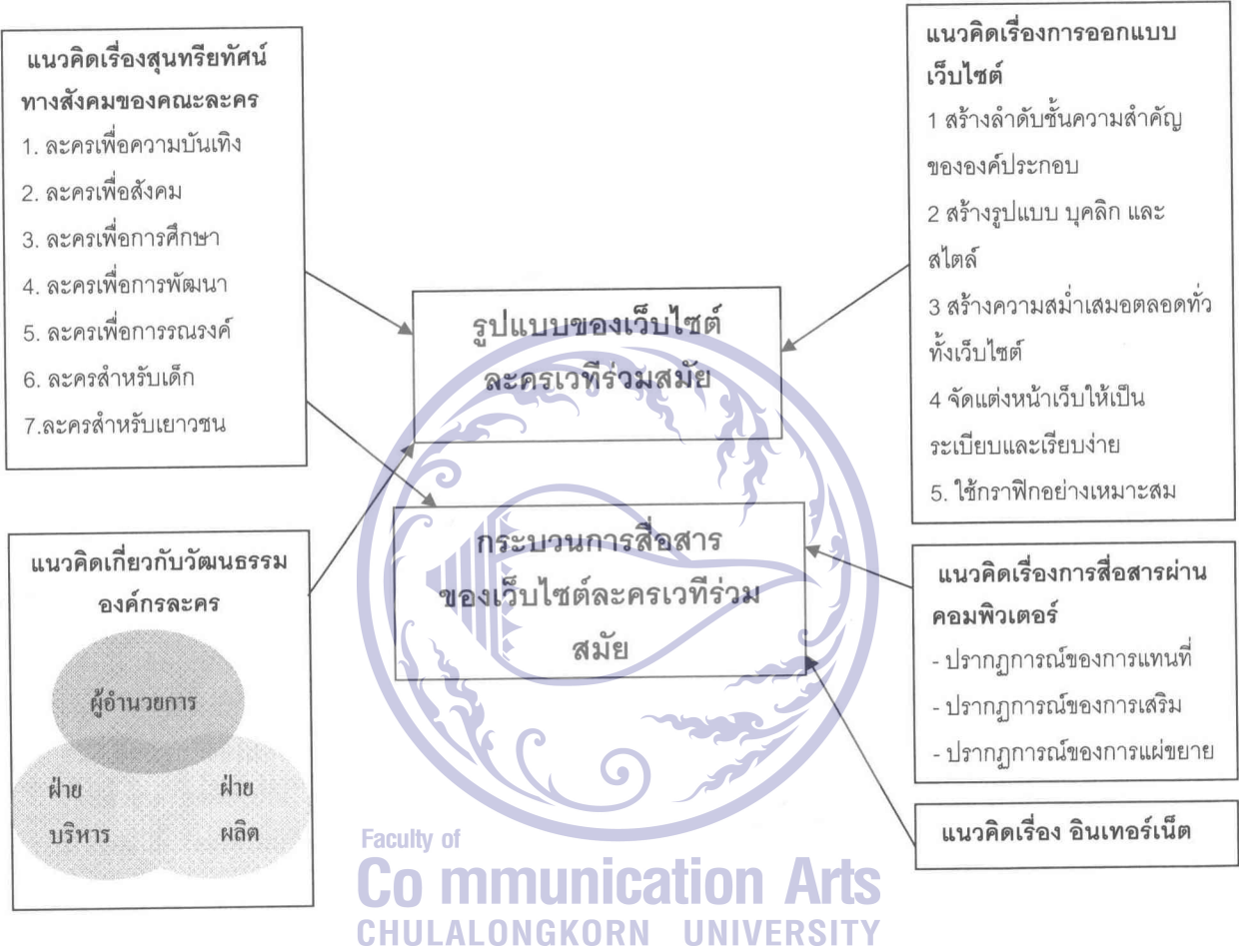
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะของสื่อเว็บไซต์ คณะละครเวทีร่วมสมัยในปัจจุบันว่ามีโครงสร้างอย่างไร มีการนำเสนอเนื้อหาในประเด็นใดบ้าง รวมถึงทักษะคติของคณะละครเวทีร่วมสมัยในการใช้สื่อเว็บไซต์
2. เพื่อเป็นแนวทางให้กับคณะละครเวทีร่วมสมัยในการพัฒนาเว็บไซต์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับสารต่อไปในอนาคต
3. เพื่อเป็นแนวทางในการขยายขอบเขตความรู้ด้านการสื่อสารเชิงสุนทรียะและบันเทิงคดี ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องสุนทรียทัศนทางสังคมของคณะละครและวัฒนธรรมองค์กรละคร
2. แนวคิดเรื่องการออกแบบเว็บไซต์
3. แนวคิดเรื่องอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการสื่อสารของสื่อเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย” เป็นการศึกษาที่เน้นเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการแบบสหวิธีการ (Multiple Methodology) รูปแบบการวิจัยที่ใช้แบ่งเป็น

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เว็บไซต์ และเว็บบอร์ด ของคณะละครเวทีร่วมสมัย เพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง ประเด็น เนื้อหาการออกแบบ และการใช้ประโยชน์จากสื่อเว็บไซต์

2. การสัมภาษณ์ (Interview) สัมภาษณ์ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลเว็บไซต์คณะละครเวทีร่วมสมัยแต่ละคณะ เพื่อวิเคราะห์ด้านทัศนคติ การคัดกรองเนื้อหาเพื่อนำเสนอ และความต้องการที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อเว็บไซต์

3. การสำรวจ (Survey Research) ใช้เพื่อสำรวจทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของผู้เข้าชมเว็บไซต์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถแบ่งนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ลักษณะโครงสร้าง และประเด็น เนื้อหาของเว็บไซต์คณะละครเวทีร่วมสมัย
2. การใช้ประโยชน์และทัศนคติที่คณะละครเวทีร่วมสมัยมีต่อสื่อเว็บไซต์
3. ลักษณะของผู้เข้าชมเว็บไซต์ และความคิดเห็นต่อที่มีเว็บไซต์คณะละครเวทีร่วมสมัย

1. ลักษณะโครงสร้าง และประเด็น เนื้อหาของเว็บไซต์คณะละครเวทีร่วมสมัย

แบ่งได้ 6 รูปแบบ คือ

1.1 เว็บไซต์ที่เป็นศูนย์กลางข่าวสาร : ศาลาประชาคมของชาวละคร

www.lakorn.org

เว็บไซต์ของเครือข่ายละครกรุงเทพเป็นศูนย์รวมข่าวสารและเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ของคณะละครใน

เครือข่ายอื่นๆ ซึ่งเปรียบได้กับศาลาประชาคมของหมู่บ้านการละคร ตัวตนของเว็บไซต์ www.lakorn.org ที่เห็นได้ชัดก็คือการเป็นศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่ทันสมัยล่าสุดของละครเวที กิจกรรมทั้งของคณะละครในเครือข่ายละครกรุงเทพ หรือผลงานละครของนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ จุดเด่นของเว็บไซต์คือตารางขนาด 4x3 ช่อง ที่แต่ละช่องใช้ภาพขนาดเล็กเป็นตัวลึงค์ไปดูรายละเอียดของแต่ละเรื่องที่อยู่ทางด้านล่างลงไป นอกจากยังเป็นจุดรวมของลิงค์ไปยังเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับสื่อการแสดงต่างๆ มากกว่า 40 เว็บไซต์ รวมไปถึงเป็นแหล่งเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ของการจัดตั้งเครือข่ายละครกรุงเทพ ตลอดจนงานเทศกาลละครกรุงเทพครั้งที่ผ่านๆ มา

1.2 เว็บไซต์ของคณะละครเพื่อชุมชน : พื้นบ้านแบบชาวกรุงของละครชุมชน

www.makhampom.net, www.moradokmai.com

และ www.wanderingmoontheatre.com

เว็บไซต์ที่ออกแบบเหมือนกับบ้านในสไตล์ Urban Country Style ซึ่งเป็นบ้านที่มีลักษณะเป็นกันเอง ความเรียบง่าย ให้ความรู้สึกเชื่อมโยงกับชุมชน แต่กลมกลืนกับสังคมกรุง ได้แก่ เว็บไซต์ของคณะละครมะขามป้อม มรดกใหม่ กับพระจันทร์พเนจร ที่มีแนวทางในการนำเสนอละครเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรในชุมชน โดยการนำเสนอของมะขามป้อมจะเน้นความสนุกสนานแบบเทศกาลเฉลิมฉลองด้วยสีสันที่สดใส พระจันทร์พเนจรจะเน้นความสวยงามของแสงและเงา ส่วนมรดกใหม่จะเน้นความเรียบง่าย ตัวตนอีกอย่างหนึ่งที่เห็นได้จากเว็บไซต์ทั้งสามคือ การมีบุคลิกเป็นนักคิด นักวิชาการ จึงมีการรวบรวมข้อมูลการละคร หรือบทความ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเอาไว้เพื่อเผยแพร่แนวคิดของตนเอง และเป็นข้อมูลที่สามารถใช้งานได้จริงเพราะเป็นข้อมูลที่ได้รับการเรียบเรียงมาให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้จริง

1.3 เว็บไซต์ของคณะละครเพื่อสังคม : บ้านสมัยใหม่แบบเรียบง่ายของคณะละครเพื่อสังคม

www.CrescentMoonTheatre.com, www.theatre8x8.com, www.bfloortheatre.com, www.saosoong.com

com, www.nakedmasks.com, www.geocities.com/wsirilar, www.geocities.com/konsilps และ www.arts-hub.co.cc

Modern Minimalist เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ที่ชื่นชอบอะไรที่แปลกใหม่ เป็นบ้านที่ถูกลดทอนองค์ประกอบให้เรียบง่าย เหมาะกับคนในสังคมสมัยใหม่ที่ต้องการความรวดเร็ว เรียบง่ายแต่ได้ประโยชน์คุ้มค่า เช่นเดียวกับคณะละครที่มีแนวทางในการนำเสนอละครเพื่อสะท้อนสังคม ที่นำเสนอเนื้อหาทางที่เป็นมุมมองใหม่ๆ โดยไม่ต้องพึ่งโปรดักชั่นยิ่งใหญ่ตระการตา เว็บไซต์ของคณะละครเวทีเพื่อสังคมแบ่งเป็น 2 รูปแบบตามลักษณะของการมีโดเมนเนมเป็นของตนเอง คือเว็บไซต์ที่จดทะเบียนเป็น .com และเว็บไซต์ที่ใช้บริการของ Free Hosting เว็บไซต์ที่จดทะเบียน ได้แก่ พระจันทร์เสี้ยวการละคร, บีฟลอร์, แปดคุณแปด, หน้ากากเปลือย และเสาสงู ภายในหน้าของเว็บไซต์ทั้ง 5 จะออกแบบโดยนำแนวคิดมาจากโลโก้ของคณะละคร ตกแต่งเท่าที่จำเป็น แต่ดูดีมีสไตล์สามารถสื่อความเป็นตัวตนของคณะละครได้ ตามปรัชญาแนวคิด “น้อยแต่มากด้วยประโยชน์” สำหรับดอกไม้การบันเทิง คนศิลป์ และอาร์ทิสต์ ใช้ Free Hosting เพราะเป็นคณะละครขนาดเล็ก ไม่ได้มีการรวมกลุ่ม ผลิตงานออกมาอย่างต่อเนื่อง เว็บไซต์จึงไม่ซับซ้อน เนื้อหาไม่มาก แสดงออกถึงความเป็นตัวตนผ่านดีไซน์การตกแต่งเว็บไซต์ เช่น ดอกไม้การบันเทิงใช้ตัวอักษรสีม่วงเพื่อสะท้อนถึงผลงานละครเกี่ยวกับเพศที่ 3 เป็นต้น

1.4 เว็บไซต์ของคณะละครเพื่อความบันเทิง : ละครเพื่อความบันเทิงแบบสบายๆ สไตล์บ้านกระท่อม

www.vrbabymime.com และ www.dreambox.co.th

บ้านสไตล์กระท่อม (Cottage Style) ที่มีรูปทรงที่ดูอบอุ่น น่าสบาย ให้ความประทับใจทุกครั้งที่เราเห็น เหมาะที่จะเป็นบ้านพักผ่อนอันสุขสงบ หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่จำเจของชีวิตประจำวัน เปรียบได้กับเว็บไซต์ของกลุ่มละครที่นำเสนอละครในแนวที่ทำให้รู้สึกสนุกสนาน เบิกบาน นั่นคือ เบบี้ไมม์ และ ดรีมบ็อกซ์

สำหรับเว็บไซต์ของเบบี้ไมม์ จะมีจุดเด่นในการใช้พื้นที่ว่างในการเล่าเรื่องเช่นเดียวกับบุคลิกของคณะละคร เว็บไซต์ของดรีมบ็อกซ์ เป็นคณะละครที่มีความเป็นมาอันยาวนาน และมีการทำธุรกิจอย่างอื่นนอกเหนือไปจากงานละคร ข้อมูลในเว็บไซต์จึงมีปริมาณมากกว่าเบบี้ไมม์ มีความซับซ้อนมากกว่าจึงใช้ระบบ Hyperlink เชื่อมโยงข้อมูลย่อยลงไปแล้วจัดการหน้าเว็บให้ดูเป็นระเบียบ จุดร่วมที่ทำให้ทั้งสองเว็บไซต์แตกต่างจากเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัยอื่นๆ คือ การใช้เว็บบอร์ด มีการพูดคุยผ่านกระดาน มีผู้ดูแลเว็บบอร์ด คอยตอบคำถาม พูดคุย ไม่ได้เป็นที่สำหรับโฆษณาสินค้าหรือที่ประชาสัมพันธ์ละครอย่างเดียว เว็บบอร์ดให้ความรู้สึกเป็นกันเอง มีความเป็นกลุ่ม และมีความเป็นส่วนตัว

1.5 เว็บไซต์ของคณะละครเพื่อเด็กและการศึกษา : อบอุ่นในบ้านแบบครอบครัวกับละครเพื่อเด็กและเยาวชน

www.fai-dee.com, www.bangplaytheatre.com และ www.tamfun.com

เว็บไซต์ของกลุ่มละครที่มีแนวการนำเสนอละครเป็นละครสำหรับเด็ก อย่างกลุ่มไม้ขีดไฟ บางเพลย์ และกลุ่มแต่มฝัน มีรูปแบบเว็บไซต์เช่นเดียวกันกับบ้านแบบครอบครัว (Family style) การออกแบบเว็บไซต์มีการแบ่งออกเป็นสัดส่วนของประดับตกแต่งที่มีความสดใส น่ารัก เหมาะสำหรับเด็กๆ จุดเด่นคือการตกแต่งเว็บไซต์โดยใช้สีสดใส เน้นโทนสีอ่อน การใช้ตัวอักษรของทั้งสามเว็บไซต์ก็มีความเป็นเด็กอย่างชัดเจน คือมีการใช้แบบของตัวอักษร (Font) ที่มีลักษณะที่เป็นลายมือเด็กเขียน ให้ความรู้สึกสดใสไร้เร้น ไม่เครียด เนื้อหาในเว็บไซต์ของกลุ่มไม้ขีดไฟจะเป็นบทความทางวิชาการ เพราะกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มคนที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ส่วนกลุ่มเป้าหมายของกลุ่มนิทานแต่มฝันนั้นเป็นกลุ่มของครูอาจารย์โรงเรียน ข้อมูลประวัติและผลงาน จึงถูกรวบรวมเอาไว้เป็นภาพของกิจกรรมตามโรงเรียน ภาพของพิธีกร และภาพของตัว Mascot แทนข้อมูลตัวอักษร

1.6 เว็บไซต์ของคณะละครเพื่อศิลปะร่วมสมัย : บ้านขนมปังขิงจุลบรรจบที่ล้งตัวของไทยและฝรั่ง

www.patravaditheatre.com, www.pklifework.com และ www.montaart.com

บ้านขนมปังขิง (Ginger Bread Style) หรือ บ้านหลังคาติดลูกไม้ฉลุ เป็นบ้านที่รับอิทธิพลมาจาก สไตลวิคตอเรียนของประเทศทางยุโรป และเมื่อนำมา ดัดแปลงให้มีลายฉลุเป็นลายไทย จึงตรงกับรสนิยม คนไทย ที่ดูเป็นบ้านที่เน้นความใหญ่โตหรูหราแบบยุโรป แต่สวยงามอ่อนช้อยสไตล์ไทย เช่นเดียวกับเว็บไซต์ของ คณะละครที่มีแนวทางในการนำเสนอละครในแนวศิลปะ การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย อย่างเช่น ภัทราวดี ธิเรเตอร์ พิเชษฐ กลั่นชื่น และมันตา เว็บไซต์จะเน้น องค์ประกอบที่มีความอ่อนช้อย แต่ดูหรูหรา การออกแบบ มีการไล่โทนสีพื้นหลัง ดูไหลลื่น รูปภาพนาฏศิลป์ไทย การแสดงรำ ฟ้อน ของภัทราวดีธิเรเตอร์ โชนของ พิเชษฐ กลั่นชื่น หุ่นสายของมันตาที่อยู่บริเวณ Header ทำให้รู้สึกถึงความอ่อนช้อยแบบไทยๆ เนื้อหาภายในนั้น ภัทราวดีธิเรเตอร์มีระบบปฏิทินที่ผู้เข้าชมเว็บไซต์ สามารถเลือกดูกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นล่าสุดได้ ส่วนเว็บไซต์ พิเชษฐ กลั่นชื่น และมันตา จะใช้พื้นที่ในหน้าแรกในการ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารล่าสุด นอกจากนั้นมันตายังใช้ เว็บบอร์ดเป็นส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม ต่างๆ ด้วย

นอกจากนี้ในส่วนของ Webboard และ Guest Book เป็นอีกหนึ่งส่วนสำคัญของเว็บไซต์ ที่ผู้เข้าชมสามารถ พูดคุยโต้ตอบกับคณะละครได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วเว็บบอร์ด ของคณะละครเวทีร่วมสมัยจะถูกใช้เป็นพื้นที่ในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารมากกว่าการพูดคุยสนทนากัน จะมีเพียงเว็บบอร์ดของคณะละครที่ทำงานเชิงธุรกิจบันเทิง อย่างเบบี๋โม่ม และดริมบอค์ซ์ ที่ใช้เว็บบอร์ดเป็น เครื่องมือในการพูดคุยโต้ตอบกับผู้ชมอย่างสม่ำเสมอ ก่อให้เกิดกลุ่มแฟนคลับเพิ่มขึ้น และพบว่าคณะละคร เวทีร่วมสมัยบางคณะได้มีการใช้ Hi5 แทนการใช้ เว็บบอร์ดด้วย สำหรับการพูดคุยในเว็บบอร์ดของ คณะละครเวทีร่วมสมัยประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรม
2. การชักถาม

ข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียนละคร 3. การพูดคุยให้กำลังใจ คณะทำงาน 4. การพูดคุยเรื่องอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ ละคร

2. คณะละครเวทีร่วมสมัยมีทัศนคติและการใช้ ประโยชน์จากเว็บไซต์ของตนดังนี้

2.1 การใช้ประโยชน์จากสื่อเว็บไซต์ของคณะ ละครเวทีร่วมสมัย

2.1.1 เป็นที่พักพิงและแสดงตัวตน

คณะละครเวทีได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของ เว็บไซต์ที่มีอยู่มากมายใส่ข้อมูลเพื่อแนะนำตัวเองลงไป ได้อย่างเสรี จึงสามารถใส่เนื้อหาได้ไม่จำกัด เมนูประวัติ ผลงานการแสดง และ Gallery รูปภาพ จะเป็นตัว สะท้อนตัวตนของคณะละคร ว่าเป็นคณะละครรูปแบบใด รวมไปถึงการใช้พื้นที่ในการเผยแพร่ผลงานของตนให้กับ ผู้ที่สนใจ ในการใช้เว็บไซต์เพื่อพักพิงและแสดงตัวตนนี้ ส่งผลทำให้มีจำนวนผู้ชมมากขึ้นเนื่องด้วยระบบของ การค้นหาข้อมูลของ Search Engine และมีผลในเชิงพาณิชย์ด้วย แต่สำหรับเว็บไซต์ที่ทำละครเพื่อเด็ก และเยาวชน กลับรู้สึกว่าคนดูละครไม่เพิ่มขึ้น แต่ สามารถเพิ่มเครือข่ายให้กับกลุ่มคนที่สนับสนุนและ ทำงานแบบเดียวกันได้

2.1.2 เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ผลงาน

การใช้เว็บไซต์เป็นเพื่อบ่งบอกตัวตนของคณะ ละครเวทีและข้อมูลข่าวสารล่าสุด นอกเหนือไปจากพื้นที่ ในสื่อมวลชนอันน้อยนิด เห็นได้ชัดจากการรวมตัวกัน เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารด้านละครเวทีให้เป็นที่รู้จักในเว็บไซต์ของ เครือข่ายละครกรุงเทพ เทคโนโลยีการส่งข้อมูลผ่าน ทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ และการส่ง E-mail ไปยังกลุ่ม เป้าหมาย ทำให้ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ต่ำมาก เมื่อเทียบกับค่าแสดงම් หรือค่าพิมพ์โปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์ละคร และเจาะตรงกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่า เร็วกว่า ประหยัดมากกว่า เผยแพร่ไปในวงกว้างและ ได้ผลประมาณหนึ่ง

2.1.3 เป็นที่พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

เว็บไซต์ถูกใช้เป็นที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่กลุ่มคนที่สนใจละครเวทีร่วมสมัย และคาดว่าจะสามารถสร้าง Community ได้ในอนาคต เว็บบอร์ดและสมุดเยี่ยมจึงเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารพูดคุย รวมไปถึงการให้เบอร์โทรศัพท์และข้อมูลติดต่อเอาไว้ในเว็บไซต์ ทำให้สะดวกมากขึ้นในการซื้อบัตรเข้าชมละคร แต่บางเว็บไซต์กลับเลือกที่จะไม่มีเว็บบอร์ด อย่างเช่น เว็บไซต์ของพระจันทร์พนเธร ไม่ซีดีไฟ และพิเชษฐ กลั่นชื่น เพราะไม่มีเวลาดูแล มีการรบกวนจากกระชู้ชชะ

2.2 ทักษะที่คณะละครเวทีร่วมสมัยมีต่อเว็บไซต์

2.2.1 เว็บไซต์สามารถสร้างประโยชน์ให้กับผู้เข้าชม และสังคมได้

ผู้ดูแลเว็บไซต์ของคณะละครเวทีไม่ได้มองว่าสื่อเว็บไซต์จะช่วยขายบัตรชมละครได้มากขึ้น มีผลดีทางธุรกิจ แต่เห็นว่า เว็บไซต์ของพวกเขาจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนที่เข้ามาดูได้ ทำให้ไม่พลาดละครเวทีดีๆ ได้อ่านบทความดีๆ ได้ความรู้ติดตัวไป แม้ว่าจะระบบการเชื่อมโยงที่ดีช่วยให้มีคนดูเพิ่มมากขึ้น ในการจองบัตรออนไลน์ แต่ใช้การจองผ่านโทรศัพท์ก็ทำให้ผู้ชมสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมกันได้ ทักษะที่เหล่านี้จึงสะท้อนออกมาในรูปของการใส่เนื้อหาลงไปในเว็บไซต์ ทั้งบทความ การประชาสัมพันธ์ละคร การให้ความรู้เชิงวิชาการมากกว่าการสร้างเว็บไซต์เพื่อขายบัตรละคร

2.2.2 เว็บไซต์ยังไม่สามารถใช้แทนที่สื่อมวลชนได้

เว็บไซต์เป็นเครื่องมือสื่อสารหลักของเว็บไซต์ละครเวทีร่วมสมัยที่ทำให้คณะละครพึ่งพาสื่อมวลชนน้อยลง สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง แต่ก็ยังไม่สามารถแทนที่สื่อมวลชนได้ ยังคงต้องมีการพึ่งพาสื่อมวลชนมาช่วยเสริมเมื่อต้องการคนดูจำนวนมาก และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นๆ เช่น ไปสเตอร์ หรือการส่ง SMS แต่สำหรับกลุ่มละครที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นวัยรุ่น ก็จะใช้ Hi5 เป็นเครื่องมือสื่อสารเฉพาะกลุ่ม

2.2.3 เว็บไซต์ต้องใช้เวลาและบุคลากรเฉพาะด้าน

เว็บไซต์เป็นเครื่องมือหลักที่คณะละครเวทีใช้ในการสื่อสารอยู่ในขณะนี้ แต่ปัญหาก็คือยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์อย่างเต็มความสามารถ มีเพียงการใส่ข้อมูลพื้นฐาน สาเหตุหลักคือ ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากร การสร้างเว็บไซต์ส่วนใหญ่จึงเป็นวิธีการจ้างออกแบบเว็บไซต์ แล้วให้สมาชิกในคณะละครที่สนใจด้านนี้เป็นผู้ดูแล จึงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเว็บไซต์ได้เอง นอกจากนั้นแล้วยังมีปัญหาเรื่องของผู้ดูแลเว็บไซต์ไม่มีเวลาดูแล เพราะต้องทำงานอื่นไปด้วย

3. ลักษณะของผู้เข้าชมเว็บไซต์ และความคิดเห็นต่อเว็บไซต์ในด้านต่างๆ มีดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง

จากผู้ตอบแบบสอบถาม 119 คน ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งเพศชายและเพศหญิง มีจำนวนเท่าๆ กัน เป็นเพศชายร้อยละ 50.4 และเพศหญิงร้อยละ 49.6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.8 สำหรับระดับการศึกษาของกลุ่มประชากรตัวอย่าง พบว่าเกือบทั้งหมดมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่านั้น คือ ร้อยละ 74.8 และ 21.8 ตามลำดับ ซึ่งเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีสถานะเป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมา ร้อยละ 26.9 เป็นพนักงานบริษัทเอกชน

3.2 พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55.5 ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำคือ มากกว่า 7 ครั้งต่อสัปดาห์ ในแต่ละครั้งกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากถึงร้อยละ 79.8 ใช้เวลาหนึ่งชั่วโมงขึ้นไป สำหรับการเข้าไปชมเว็บไซต์ของละครเวทีร่วมสมัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 70.1 จะตอบว่าจะเข้าไปดูเพียงนานๆ ครั้ง และใช้เวลาประมาณ 15-30 นาที

กลุ่มตัวอย่างรับรู้เกี่ยวกับเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.7 เนื่องจากเว็บไซต์ส่วนใหญ่ใช้การส่งข่าวผ่านทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือการฝากลิงค์ ฝากข่าวประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ ซึ่งเว็บไซต์ของคณะละครเวที

ร่วมสมัยที่กลุ่มประชากรตัวอย่างให้ความสนใจเข้าไปชม เป็นคณะละครที่เป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว และเว็บไซต์ที่เป็นศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของเครือข่ายละครเวทีร่วมสมัยโดย 5 อันดับแรกที่กลุ่มประชากรตัวอย่างเข้าชมเป็นประจำคือ คณะละครมะขามป้อม, เครือข่ายละครกรุงเทพ, ภัทราวดีเธียเตอร์, พระจันทร์เกี่ยวกับการละคร และคณะละครแปดคูณแปด

3.3 ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับคณะละครเวทีร่วมสมัย

ตารางการแสดงประจำเดือน การประชาสัมพันธ์ละคร ข้อมูลสำหรับติดต่อ และเนื้อเรื่องย่อของละครที่แสดง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างใช้เว็บไซต์เป็นที่ติดตามข่าวสารของคณะละคร และเนื้อเรื่องย่อของละครที่แสดงก็มีความสำคัญในการตัดสินใจของผู้ชม การเล่นเกมสลับตอบปัญหาชิงรางวัล การสมัครสมาชิกเว็บไซต์ และข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างยังไม่เห็นความจำเป็น หรือยังไม่ได้รับสิทธิพิเศษจากการสมัครเป็นสมาชิกของคณะละคร จึงไม่มีความต้องการที่จะมีความสนิทสนมกับคณะละครเป็นพิเศษ

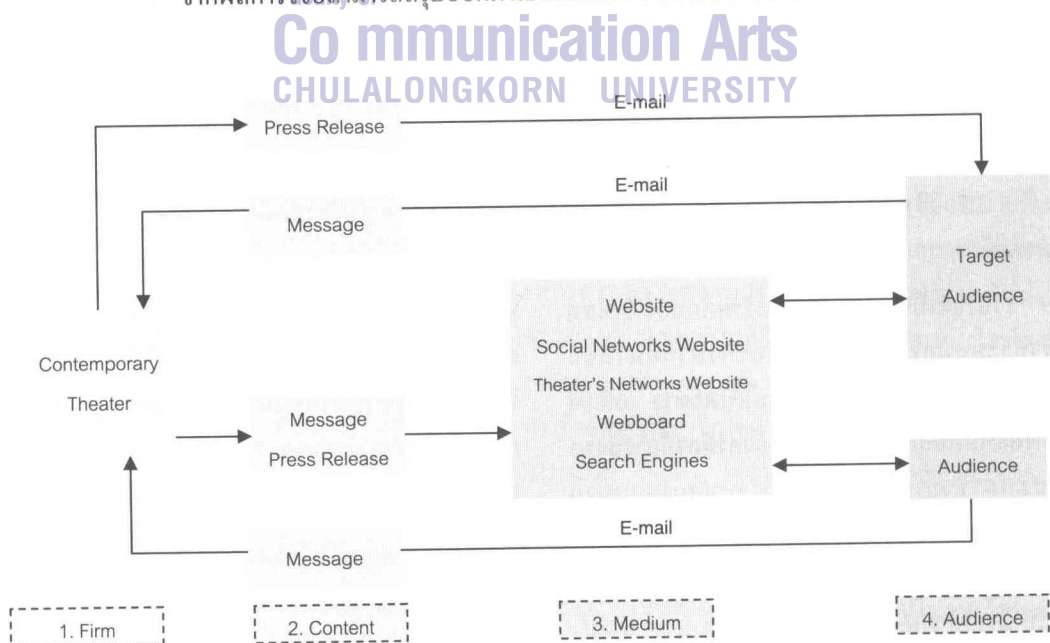
3.4 ความคิดเห็นต่อเนื้อหาที่ปรากฏในเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย

ตารางการแสดงประจำเดือน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างมีความพึงพอใจที่ได้ติดตามข่าวสารละครผ่านทางเว็บไซต์ นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายยังแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงการตอบปัญหาของเว็บมาสเตอร์และสมุดเยี่ยม ส่วนเนื้อหาอื่นๆ กลุ่มประชากรตัวอย่างมีความพอใจในระดับปานกลาง

3.5 การใช้ประโยชน์จากในเว็บบอร์ดของคณะละครเวทีร่วมสมัย

ค่าเฉลี่ยการใช้ประโยชน์จากเว็บบอร์ดของกลุ่มประชากรตัวอย่างอยู่ในระดับน้อย มีเพียงการใช้เว็บบอร์ดเพื่อติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหวต่างๆ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.15 สำหรับการใช้อีเมลเพื่อใช้เพื่อประกาศในเชิงพาณิชย์ เช่น โฆษณาขายสินค้า หรือบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างไม่ได้ใช้เว็บบอร์ดเพื่อการโฆษณาแต่ใช้เพื่อติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหวของคณะละครเวทีมากกว่า

จากผลการวิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพกระบวนการสื่อสารได้ดังนี้

ภาพจำลองกระบวนการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย

จากภาพจำลองกระบวนการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ของ คณะละครเวทีร่วมสมัยสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ส่งสาร ก็คือคณะละครเวทีร่วมสมัยซึ่งมีลักษณะเป็นองค์กร ชนิดหนึ่ง (Firm) ส่งข่าวสาร (Content) ที่เป็นเนื้อหา เกี่ยวกับประวัติ ผลงาน ที่แสดงถึงตัวตนของคณะ (Message) ผ่านทางสื่อ (Medium) อย่างเว็บไซต์ Webboard หรือ hi5 และส่งข่าวประชาสัมพันธ์ (Press Release) ไปยังผู้รับสารเป้าหมาย (Target Audiences) สองวิธีคือ การส่งผ่านโดยใช้สื่อ (Medium) เช่นเดียวกับ เนื้อหาทั่วไป และส่งตรงไปยังผู้รับสารเป้าหมายผ่านใช้ E-mail ซึ่งผู้ที่สนใจข่าวก็จะทำการตอบกลับไปทาง E-mail หรือคลิกเข้าไปยัง Website เพื่อดูข้อมูลและ รายละเอียดเพิ่มเติมต่อไป ส่วนกลุ่มผู้รับสารที่ไม่ใช่กลุ่ม เป้าหมายสามารถเข้าถึงข่าวสารได้จากการเชื่อมโยงของ Social Networks Website, Theater's Networks Websites หรือการใช้ Search Engines อย่าง www.google.com ค้นหาแล้วเข้ามาเจอได้ หลังจากนั้น จึงจะเกิดกระบวนการสื่อสารโต้ตอบกันตามมา

จากกระบวนการสื่อสารที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถ วิเคราะห์ปรากฏการณ์การสื่อสารที่เกิดขึ้นภายในเว็บไซต์ ของคณะละครเวทีร่วมสมัยตามแนวคิดของการสื่อสาร ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Hiltz, 1978) ได้ดังนี้

1. ปรากฏการณ์ของการแทนที่ เว็บไซต์และ อินเทอร์เน็ตถูกนำมาใช้แทนที่วิธีการสื่อสารแบบเดิม เช่น การใช้เว็บบอร์ดในการลงข่าวประชาสัมพันธ์แทน การส่งข่าวไปลงในหนังสือพิมพ์ การเปิดเว็บไซต์ของ เครือข่ายละครกรุงเทพ ภัทราวดีเธียเตอร์ เพื่ออ่าน ตารางงานที่จะเกิดขึ้นในแต่ละเดือน หรือการส่งจดหมาย ข่าวทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ แทนการส่งจดหมาย มะขามป้อม และคณะละครอื่นๆ รวมไปถึงการโพสคลิป วิดีโอลงใน Youtube แทนการออกโทรทัศน์ของเบบี๋ไม้มี่ หรือการใช้การจองบัตรผ่านอินเทอร์เน็ตของงานเทศกาล ละครกรุงเทพ และเบบี๋ไม้มี่โชว์ แทนการโทรมาจองบัตร ตามปกติ เป็นต้น

2. ปรากฏการณ์ของการเสริม มีการใช้เว็บไซต์ เพื่อเสริมประสิทธิภาพของการสื่อสาร โดยที่การสื่อสาร แบบเดิมยังไม่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การลงเนื้อหาประวัติ

ของคณะละครไว้ในเว็บไซต์ และพิมพ์ URL ของ เว็บไซต์ไว้ในข่าวประชาสัมพันธ์ เมื่อคนเข้ามาดูก็ สามารถรู้จักคณะละครได้มากขึ้น และใช้ข้อมูลใน เว็บไซต์ช่วยเสริมในการตัดสินใจได้ดีขึ้น รวมไปถึงการ นำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ไปลงไว้ในเว็บไซต์ โดยที่ก็ ยังใช้การแปะโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์แบบเดิมอยู่ เช่น โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ละครเรื่องแม่นาค ของดริมบ็อกซ์ เป็นต้น

3. ปรากฏการณ์ของการแผ่ขยาย มีการใช้การ สื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสารที่แตกต่างไปจาก การสื่อสารรูปแบบเดิม เช่นการดาวน์โหลดโปรแกรม การแสดงงานเทศกาลละครกรุงเทพจากในเว็บไซต์มาอ่าน ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการบริโภคข่าวสาร ถึงแม้ว่า จะเป็นโปรแกรมการแสดงฉบับเดียวกันกับที่แจกใน เทศกาลละครกรุงเทพ แต่ก็ไม่ต้องเดินทางไปไกล การบันทึกการแสดงละครเวทีสดๆ มาลงในเว็บไซต์ให้ดู ซึ่งสมัยก่อนจะไม่สามารถทำได้เลย การพูดคุยกันผ่าน เว็บบอร์ด ผ่าน hi5 ที่สามารถก่อให้เกิดกระแสปากต่อปาก ได้ดีมาก ขึ้น เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ในส่วนของการอภิปรายผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ แบ่งการอภิปรายออกเป็น 2 ส่วน คือ กระบวนการ สื่อสารและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเว็บไซต์ การใช้ ประโยชน์จากเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย และ แนวความคิดในการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ให้ เหมาะสมกับคณะละครเวทีร่วมสมัย เพื่อให้เว็บไซต์ ได้กลายเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สามารถทำงานได้อย่าง เห็นผลเป็นรูปธรรม

1. การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ของคณะละครเวที ร่วมสมัยสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

บ้านบนเว็ลด์ไวด์เว็บ (www)

เว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย สามารถบอก ถึงตัวตน บุคลิกลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของ คณะละครเวทีร่วมสมัยแต่ละคณะได้ เช่นเดียวกับ บ้านแต่ละหลังที่สามารถบ่งบอกรสนิยมของผู้อยู่อาศัย

เว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัยจึงเปรียบเสมือนบ้านบนโลกเสมือนจริงของกลุ่มคนทำละคร เห็นได้จากการออกแบบเว็บไซต์ ในด้านของการใช้สีสัน ใช้กราฟฟิก การวางโครงสร้างในหน้าแรก และการจัดเรียงข้อมูลแต่ละหน้าในเว็บไซต์ รวมไปถึงเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ภายในทั้งในส่วนของประวัติของคณะละคร ผลงานละครแต่ละเรื่อง และสาระความรู้ในส่วนของบริษัทความ ก็เป็นสิ่งที่แสดงถึงแนวทางในการทำงาน แนวคิดที่มีต่อสังคม รวมไปถึงรสนิยมทางศิลปะของคณะละครนั้นๆ ได้สอดคล้องกับแนวคิดด้านสุนทรียะทางสังคม ของพินดา รูปนางกูร (2551) ที่กล่าวไว้ว่า การที่คณะละครมีวิธีการนำเสนอต่อผู้ชมแตกต่างกันนั้น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และสุนทรียทัศน์ของคณะละครที่มีต่อสังคม

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัยเป็นเว็บไซต์ที่มีจุดประสงค์เพื่อการแสดงตัวให้เป็นที่รู้จักในสาธารณะ แม้ว่าพัฒนาการของเว็บไซต์จะช่วยให้การทำธุรกรรม การขายบัตรขายสินค้าผ่านเว็บไซต์ทำได้ง่ายมากขึ้น แต่ในเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัยทั้งหมดกลับไม่ปรากฏสิ่งเหล่านี้เลย แสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะมีความต้องการให้มีจำนวนผู้ชมละครเพิ่มมากขึ้น แต่คณะละครไม่ได้มุ่งหวังกำไรจากการขายบัตรจนรัว

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้สามารถอธิบายถึงตัวตนของคณะละครเวทีร่วมสมัยได้เป็นอย่างดีว่า กลุ่มคนที่เรียกตนเองว่าคณะละครเวทีร่วมสมัย เป็นกลุ่มคนที่ทำงานเพื่อมุ่งหวังการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของกลุ่มคนในสังคม เน้นการเสนอมุมมองที่สะท้อนให้เห็นความเป็นจริงของสังคม อันเป็นเครื่องชี้แนวทางที่จะไปสู่การแก้ไขสภาพสังคมเพื่อจะไปสู่นาคตที่ดีกว่า (สดิส พันธุมโกมล อ้างถึงใน ศิริจันทร์พร ศรีใส, 2545 : 152) โดยผ่านทางละครเวทีที่มีความละเอียดอ่อนทางความคิดและศิลปะ และใช้เว็บไซต์เป็นเพียงอีกเครื่องมือหนึ่งในการนำเสนอความเป็นคณะละครเวทีร่วมสมัย นอกเหนือไปจากผลงานละครนั่นเอง

ยิ่งไปกว่านั้น คำตอบจากกลุ่มผู้เข้าชมเว็บไซต์ที่บอกว่ามีความพึงพอใจต่อความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละ

เว็บไซต์ โดยเฉพาะชื่อของเว็บไซต์แต่ละเว็บที่สามารถจดจำได้ง่าย และความต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคณะละคร ก็เป็นอีกเสียงสะท้อนหนึ่งที่ย้ำถึงความสำคัญของการที่คณะละครเวทีร่วมสมัยจะต้องมีพื้นที่ในการพักพิงและแสดงตัวตนบนโลกเสมือนจริง

คลังข่าวที่ทันสมัย

จากการที่เว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัยมีการรวมตัวกันก่อตั้งเป็น “เครือข่ายกรุงเทพ” และเปิดเว็บไซต์ขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวมข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ กิจกรรม ที่เรียกได้ว่าทันสมัยที่สุด (Update) รวมไปถึงการใช้พื้นที่หน้าแรกของเว็บไซต์เป็นพื้นที่ในการลงข่าวลงโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ละครของคณะของตน นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่ในเว็บบอร์ดเพื่อการประชาสัมพันธ์ละคร ที่กลุ่มผู้เข้าชมเว็บไซต์ได้ใช้ประโยชน์จากจุดนี้มากที่สุด และกลุ่มผู้เข้าชมก็มีความพอใจที่ได้รับทราบกิจกรรมของคณะละคร เนื้อเรื่องย่อของละคร ผ่านทางเว็บไซต์ และทาง E-mail ข้อมูลเหล่านี้เองที่เป็นตัวชี้ให้เห็นว่า ทั้งคณะละครเวทีร่วมสมัย และกลุ่มผู้ชมได้ใช้เว็บไซต์เพื่อตอบสนองความต้องการและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อที่ผู้ชมจะตัดสินใจก่อนซื้อบัตร หรือออกจากบ้านไปชมละคร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรอร นุญรัตนกรกิจ (2547) ที่สรุปว่าสินค้าที่ใช้บริโภคทางจิตใจ ผู้บริโภคจะต้องชอบก่อนและจึงตัดสินใจซื้อ

ถึงแม้ว่าไม่ได้มีช่องทางในการประชาสัมพันธ์ หรือเป็นเจ้าของสื่อ แต่เว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการโปรโมทตัวอย่างละครผ่านเว็บไซต์ละครมากนัก แตกต่างจากผลการวิจัยทางด้านองค์กรที่ให้บริการฟังเพลงผ่านเว็บไซต์ ของ สุกัลยา คงประดิษฐ์ (2547) ที่สรุปว่า องค์กรที่ประกอบธุรกิจขนาดเล็กที่มีการถือครองสื่อน้อย จะให้ความสำคัญกับบริการผ่านเว็บไซต์มาก ทั้งนี้เป็นเพราะคณะละครเวทีร่วมสมัย แม้เป็นองค์กรขนาดเล็กแต่ไม่ได้ต้องการให้ละครเวทีเป็นสื่อในเชิงธุรกิจ แต่ต้องการใช้ละครเวทีเป็นสื่อที่ส่งเสริมด้านจิตใจมากกว่า เห็นได้จากเว็บไซต์ของคณะละครเพื่อความบันเทิงที่เน้นรายได้จากการขายบัตร

ละคร อย่างเช่น ตรีมบอช หรือเบบี้ไมม์ ก็เน้นไปที่การให้ข้อมูลเกี่ยวกับละคร และการพูดคุยผ่านเว็บบอร์ดมากกว่าการโปรโมทตัวอย่างละคร

คลังเก็บข้อมูล

ในฐานะที่เว็บไซต์เป็นสื่อที่เปิดกว้าง สามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ทุกเวลา ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบกว่าสื่อมวลชนทั่วไป คณะละครเวทีจึงสามารถใช้เว็บไซต์เป็นคลังเก็บข้อมูลได้อย่างไม่จำกัด เห็นได้จากการใส่ข้อมูลประวัติผลงานการแสดง Gallery รูปภาพ และคลิปวิดีโอ ลงไปในเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่ผลงานและแนวความคิดของตนอย่างเสรี แสดงถึงเสรีภาพทางการสื่อสาร และการเป็นเจ้าของสื่อ และความมีอำนาจในการกำหนดและควบคุมสารที่จะถูกส่งออกไปสู่ผู้รับสารให้เป็นไปตามแนวทางที่ตัวเองต้องการได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Denis McQuail (1987) ที่อธิบายว่า สื่อมวลชนนั้นเป็นแหล่งพลังอำนาจ มีอิทธิพลต่อการควบคุมและถ่ายทอดข่าวสารของสังคม รวมทั้งเป็นแหล่งสร้างสรรค์และรักษาความคิด ค่านิยมต่างๆ ด้วย ซึ่งเมื่อสามารถเป็นเจ้าของสื่อที่มีอำนาจดังกล่าวได้แล้ว ผลประโยชน์ในด้านอื่นๆ ก็จะตามมาเอง

คณะละครเวทีเองก็ได้ประโยชน์จากคลังข้อมูลแห่งนี้ โดยระบบของ Search Engine ที่ชักพากลุ่มผู้ชม รวมไปถึงผู้สนใจการทำละครในแนวทางเดียวกันให้มาพบกันและเข้าถึงกันได้ง่ายมากขึ้น ทำให้ช่องทางในการเผยแพร่แนวความคิดของตนแผ่ขยายมากขึ้น เพิ่มเติมจากการเสนอมุมมองของตนผ่านผลงานละคร กลุ่มผู้ชมเองก็ได้ใช้ช่องทางนี้ในการติดต่อสื่อสารกับคณะละคร ทั้งการรับ-ส่ง E-mail การเข้าชมเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย การใช้ทั้งเว็บไซต์เพื่อศึกษาหาความรู้ด้านการละคร และการใช้เว็บบอร์ดเพื่อชื่นชมและให้กำลังใจคนทำละคร

ชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัยถูกใช้เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดเห็น ระหว่างกลุ่มผู้ชมกับกลุ่มคนทำละคร โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นสาระความรู้เกี่ยวกับกระบวนการละครภายในเว็บไซต์คณะละครที่

มุ่งหวังให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ชม และบทความที่แสดงถึงแนวความคิดของตน ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมการวิจารณ์ละครจะยังไม่ใช้ธรรมชาติของกลุ่มผู้ชมละครเวทีไทย ที่มักจะใช้วิธีการพูดคุยกันตั้งแต่ละครเล่นจบมากกว่า เห็นได้จากแบบสอบถามด้านการใช้เว็บบอร์ดที่ผู้ชมส่วนใหญ่ใช้เพื่อติดตามข่าวสาร ไม่ได้ใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นของตนต่อละครเท่าใดนัก แต่ก็มีมีการตั้งกระทู้เพื่อให้ง่าลังใจนักแสดง การพูดคุยแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บบอร์ดสาธารณะอย่าง www.pantip.com หรือการวิจารณ์ละครไว้ในบล็อกของตนให้เห็นอยู่บ้าง

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นที่ดีของความพยายามในการรวมตัวกันเป็นชุมชนละครในโลกเสมือนจริง เพราะการรวมตัวที่เหนียวแน่นของกลุ่มคนที่มีแนวความคิดคล้ายคลึงกัน จะทำให้เครือข่ายละครเป็นที่รู้จัก ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้ชมละครกลุ่มใหม่ๆ มากขึ้น ทำให้สามารถถ่ายทอดแนวความคิดของตนได้ได้ง่ายขึ้นด้วย และเมื่อมีการรวมตัวกันของผู้ชมมากขึ้นก็จะทำให้แนวความคิดดังกล่าวขยายตัวออกไปสู่สังคมวงกว้างจนทำให้สังคมยอมรับในความคิดนั้นมากขึ้น การใช้เว็บไซต์เป็นเครื่องมือในการขยายฐานผู้ชมละครนี้ตอบสนองข้อสรุปของ ศิริจันทร์พร ศรีใส (2545) ที่กล่าวว่า คณะละครเวทีร่วมสมัยต่างต้องการที่จะขยายฐานผู้ชมละคร เพื่อเป็นการถ่ายทอดจินตนาการอันไม่สิ้นสุดของคนละครในการสร้างสรรค์ให้เกิดสุนทรีย์ในสังคมไทย

2. แนวคิดในการสร้างเว็บไซต์ที่เหมาะสมกับคณะละครเวที มีดังต่อไปนี้

การสร้างเอกลักษณ์และตัวตน

การออกแบบเว็บไซต์สิ่งแรกที่จะต้องคำนึงถึงก็คือการนำเสนอความเป็นตัวตน ให้ผู้ที่เปิดเว็บไซต์จะสามารถรับรู้ได้โดยทันทีที่เปิดเว็บไซต์ว่ากำลังอยู่ในเว็บไซต์ของคณะละครเวทีร่วมสมัย เพราะในความเป็นจริงแล้ว คอมพิวเตอร์ไม่ใช่โทรศัพท์ วิทย์ หรือหนังสือพิมพ์ ที่ผู้รับสารจะเลือกกันได้เพียงช่องเดียวหรือเล่มเดียว ในเวลาเดียวกัน การใช้คอมพิวเตอร์สามารถทำให้เราสามารถเข้าเว็บไซต์หลายๆ เว็บไซต์ใน

เวลาเดียวกัน อาจเข้าเว็บไซต์คณะละครไปพร้อมๆ กับอ่านข่าวในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ หรือฟังวิทยุออนไลน์ ผู้ชมจึงต้องการจุดที่บอกว่าขณะนี้เขากำลังอยู่ในหน้าเว็บอะไร นั่นก็คือ รูปแบบ บุคลิก ที่โดดเด่นของเว็บไซต์ และความสม่ำเสมอของรูปแบบตลอดทั่วทั้งเว็บไซต์นั่นเอง

สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการออกแบบมาเพื่อนำเสนอความเป็นเอกลักษณ์ของคณะละคร ผู้ชมเว็บไซต์จะต้องรับรู้ถึงแนวทางในการทำงาน แนวความคิดที่มีต่อสังคม และรสนิยมทางศิลปะ ตั้งแต่หน้าแรกของเว็บไซต์ ผ่านทางการสร้างสรรค์ภาพ สร้างสรรค์สัญลักษณ์เพื่อการเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ไปจนถึงการสร้างมัลติมีเดีย ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการออกแบบหน้าเว็บ DADI ในส่วนของ D = Design ที่ Clement Mok ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบรูปลักษณะบนหน้าจอเว็บไซต์ เป็นการแสดงภาพลักษณ์ขององค์กร เพื่อให้ผู้เข้าชมเว็บไซต์เกิดความรู้สึกร่วมและเกิดการจดจำภาพลักษณ์ขององค์กรนั้น

ข้อมูลทันสมัยอยู่เสมอ

ปัญหาหนึ่งที่พบจากการวิจัยคือ เว็บไซต์ขาดการดูแลข้อมูลในเว็บไซต์เป็นข้อมูลเก่า ซึ่งตัวผู้ดูแลเว็บไซต์เองก็ออกมายอมรับว่าไม่ได้มีเวลาให้กับการปรับข้อมูลในเว็บไซต์มากนัก บ้างก็กล่าวว่า จะปรับปรุงเมื่อมีข่าวสารใหม่ๆ มาแจ้งให้ทราบ แต่ส่วนใหญ่แล้วตอบว่าไม่ได้มีเวลาให้กับเว็บไซต์มากนัก เพราะการบริหารงานแบบองค์กรละครเวที จะเป็นลักษณะที่คนๆ หนึ่ง มีหลายหน้าที่ความรับผิดชอบ ตัวผู้ดูแลเว็บไซต์จึงต้องรับผิดชอบมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ทำให้ไม่มีเวลาดูแลเว็บไซต์เท่าที่ควร

ทางออกของปัญหาคือการจัดการตารางเวลาของผู้ดูแลเว็บไซต์ในการอัปเดตเว็บไซต์ เช่นอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือเลือกใช้เทคโนโลยี RSS Feed ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในการแจ้งไปยังผู้ชม ว่าเว็บไซต์มีการอัปเดตข่าวสารแล้ว ซึ่งผู้ชมจะสามารถติดตามข่าวสารได้อย่างทันที และไม่เสียเวลาในการเข้าเว็บไซต์เพื่อตรวจสอบข่าวสารอีกด้วย

นอกจากนี้แล้วข้อมูลที่ถูกนำเสนอในเว็บไซต์จะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ และจะต้องนำข้อมูลล่าสุดที่ต้องการที่จะสื่อสารกับผู้เข้าชมเว็บไซต์มาใส่ในพื้นที่กลางหน้าเว็บไซต์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นจุดเด่นที่สุดของเว็บไซต์นั่นเอง ทั้งนี้หากเว็บไซต์มีการออกแบบองค์ประกอบภายในหน้าแรกที่ดี สามารถใช้กราฟฟิกเป็นตัวบ่งบอกตัวตนของคณะละครได้แล้ว การให้ความสำคัญของข้อมูลอย่างประวัติ หรือการแนะนำคณะละครอย่างคร่าวๆ อาจจะจัดไว้ยังหน้าอื่นได้ นอกจากจะเป็นการใช้พื้นที่หน้าแรกในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารได้เต็มที่ ยังทำให้เว็บไซต์มีความเป็นสัดส่วน และเป็นระเบียบมากขึ้นอีกด้วย

มีความเชื่อมโยง

ในส่วนของการสร้างเครือข่ายคนทำละครหรือการเชื่อมโยง (Link) ระหว่างเว็บไซต์ เป็นจุดสำคัญและเป็นข้อได้เปรียบที่สื่อเว็บไซต์มีต่อสื่อสารมวลชนอื่นๆ ปัจจุบันการเชื่อมโยงระหว่างเว็บไซต์ของคณะละครเวทียังไม่สามารถก่อให้เกิดเครือข่ายคนทำละครเวทีได้ แต่สามารถใช้บ่งบอกตัวตน และแนวทางในการทำงานจากเว็บไซต์ที่คณะละครเวทีทำการเชื่อมโยงด้วยได้ นอกจากนั้นก็จะเป็นเพียงการเชื่อมโยงกับเครือข่ายละครเวทีกรุงเทพ และเชื่อมโยงมาจาก E-mail ที่ส่งข่าวประชาสัมพันธ์ไปยังคนดูเท่านั้น เพราะการเชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายนั้นมีความสำคัญในแง่ของการประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีผลต่อจำนวนผู้รับข่าวสาร การเชื่อมโยงระหว่างเว็บไซต์จึงเป็นจุดที่คณะละครจำเป็นต้องพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้น

เพิ่มการมีส่วนร่วม

ทุกวันนี้การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตได้ก้าวเข้าสู่ยุค Web 2.0 หรือ Social Networking ที่มีจุดเด่นคือคนทุกคนสามารถเป็นเจ้าของช่องทางการสื่อสาร สร้างเนื้อหาของตนเองและแสดงตัวตนผ่านเว็บไซต์ได้ง่าย โดยที่ไม่จำเป็นต้องเป็นเว็บมาสเตอร์ หรือมีทักษะความรู้ทางด้านเว็บไซต์มากนัก รวมถึงลักษณะของความเป็นเครือข่ายอยู่ในตัว และกำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน อย่างเช่นเว็บไซต์ hi5 facebook myspace นวัตกรรมใหม่นี้ทำให้ช่องทางการมีส่วนร่วมกับข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น

คณะกรรมการที่ร่วมสมัยเองก็เล็งเห็นประโยชน์จากการใช้ Social Networking เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการสื่อสารกับกลุ่มคนดู อย่าง เสาสูง, หน้ากากเปลือย, ดอกไม้ การบันเทิง, มรดกใหม่ ก็ใช้ hi5 เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับคนดู มะขามป้อม ก็สร้าง hi5 ให้กับกลุ่มเด็กที่ได้ไปทำกิจกรรมมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รวมไปถึง hi5 ของสมาชิกคนทำละครแต่ละคนเอง ที่เปิดขึ้นเป็นพื้นที่ใช้พูดคุยเรื่องการทำละครในกลุ่มเครือข่ายส่วนตัว

สำหรับแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของเว็บไซต์ของคณะกรรมการที่ร่วมสมัย กล่าวได้ว่า เว็บไซต์จะยังคงเป็นพื้นที่ในการปกป้องถึงตัวตนของคณะกรรมการต่อไป แม้จะมีการเสียค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนเว็บไซต์ ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นที่ในการแสดงจุดยืนในการสร้างสรรค์สังคมที่เชื่อถือได้ เพราะเว็บไซต์จะมีความน่าเชื่อถือ และเป็นทางการมากกว่า โดยมี Social Networking เป็นเครื่องมือเสริมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสร้างเครือข่ายกับกลุ่มผู้ชมเป้าหมายอีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กิดานันท์ มลิทอง. **สรรค์สร้างหน้าเว็บและกราฟฟิกบนเว็บ**. : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ณัฐ นวลแพง. **ผู้ดูแลเว็บไซต์เสาสูง**. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2552.

โทบี้ พู. **ผู้ดูแลเว็บไซต์ภัทราวดีเธียเตอร์**. สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2552.

นันทศิริ ญาณจันทร์. **รูปแบบและกระบวนการสื่อสารของสื่อเว็บไซต์ของคณะกรรมการที่ร่วมสมัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสื่อสารการแสดง ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ผดุงพงศ์ ประสาททอง. **ผู้ดูแลเว็บไซต์มะขามป้อมสตูดิโอ**. สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2551.

พินดา รูปนางกูร. **ละครคืออะไร**. Backstage, มิถุนายน - สิงหาคม 2551 : 24 - 27.

พฤต พหลกุลบุตร. **ผู้ดูแลเว็บไซต์มะขามป้อม**. สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2552.

พัชรอร บุญรัตน์กรกิจ. **กระบวนการผลิตและการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ภาวิณี สมรรคนบุตร. **การสื่อสารเชิงสุนทรียะ - สังคมของนักวิชาชีพการละคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ภาวิณี สมรรคนบุตร. **ผู้ดูแลเว็บไซต์เครือข่ายละครกรุงเทพและคณะละคร 8x8**. สัมภาษณ์, 30 พฤศจิกายน 2551.

มณฑาทิพย์ สุขโสภา. **ผู้ดูแลเว็บไซต์พระจันทร์เพ็ญ**. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2551.

รัชชัย รุจิวิวัฒน์. **ผู้ดูแลเว็บไซต์ Babymime**. สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2552.

ศรัทธา ปลื้มสูงเนิน. **ผู้ดูแลเว็บไซต์ไม้ขีดไฟ**. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2552.

ศิริรินทร์พร ศรีใส. **จินตทัศน์ในกระบวนการสื่อสารการแสดงของคณะละครเวทีสมัยใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพาณิชยการ ภาควิชาพาณิชยการและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2545.

โคจิรัตน์ สิงห์ทอง. **ผู้ดูแลเว็บไซต์พิเชษฐ กลั่นชื่น**. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2552.

สุกัลยา คงประดิษฐ์. **โครงสร้างองค์กรของเว็บไซต์ที่ให้บริการฟังเพลงออนไลน์แบบ On demand**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2547..

ภาษาอังกฤษ

Chris Lapham. The Evolution of the Newspaper of the Future. **CMC Magazine** July 1, 1995 : 7.

Hiltz Starr R., Turoff, M. **The Network Nation: Human Communication Via Computer**. Edition: 2. :
MIT Press, 1993.

Hoffman, Donna, Thomas Novak, and Patrali Chatterjee. Commercial Scenarios for the Web: Opportunities
and Challenges. **Journal of Computer-Mediated Communication** Vol.1, Issue 3, December,
1995.

Kerr, E.B. and Hiltz, S. R. **Computer-Mediated Communication Systems: Status and Evaluation**.
New York : Academic Press, 1993.